

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 347

Ekonomia

Redaktorzy naukowi

Jerzy Sokołowski

Magdalena Rękas

Grażyna Węgrzyn

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Aleksandra Śliwka
Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz
Korektor: Barbara Cibis
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-418-9

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	11
Łukasz Abramczuk, Konrad Jabłoński, Aldona Skarzyńska: Projekcja opłacalności zbóż i rzepaku w zależności od kosztów uprawy i wyników produkcyjnych	13
Irena Augustyńska-Grzymek: Bezrobocie a emigracja ludności wiejskiej na przykładzie regionu Pomorze i Mazury	22
Ryszard Barczyk: Znaczenie przemian banków komercyjnych w kształtowaniu morfologii cykli kredytowych w Polsce w latach 1998-2013	32
Nicoletta Baskiewicz: The role of the process owner in the successive stages of the process management	45
Aneta Bernatowicz: Zarządzanie zasobami ludzkimi w procesie budowania kapitału pracy przedsiębiorstwa budowlanego	56
Agnieszka Bretyn: Konsumpcja gospodarstw domowych w Polsce na tle wybranych krajów Unii Europejskiej	65
Kazimierz Cyran, Sławomir Dybka: Dystrybucja produktów na tle pozostałych obszarów wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach sektora żywnościowego (np. woj. podkarpackiego)	75
Sławomir Czetwertyński: Wirtualizacja dóbr informacyjnych na przykładzie usługi „wideo na życzenie”	86
Magdalena Czulowska, Marcin Żekało: Koszty żywienia krów w gospodarstwach specjalizujących się w produkcji mleka	97
Małgorzata Deszczka-Tarnowska: Rynek mikrokredytów – analiza porównawcza na przykładzie Polski i Niemiec	105
Grzegorz Dybowski: Relacje ekonomiczne w polskim łańcuchu drobiarskim.....	115
Mateusz Folwarski: Analiza zależności wpływu wybranych zmiennych na poziom wynagrodzeń kadr zarządzających w bankach w wybranych krajach	125
Artur Grabowski: Znaczenie ekonomiczne zimowych igrzysk olimpijskich – implikacje dla Polski	134
Aleksander Grzelak, Angelika Dziubak: The selected problems of economic development of Mexico at the beginning of the twenty-first century....	144
Marcin Halicki, Bogusław Ślusarczyk: Analysis of the impact of economies' internationalization in the portfolio management process	155
Anna Horodecka: „Homo oeconomicus” jako podstawa ekonomii – krytyka i alternatywy	166

Żaklina Jabłońska, Piotr Jabłoński: Franczyza w małych i średnich sklepach spożywczych działających w Polsce.....	184
Tomasz Jasiński, Agnieszka Ścianowska: Modelowanie rynku energii przy użyciu nowoczesnych metod prognostycznych.....	195
Michał Jurek: Model biznesowy banków spółdzielczych w Polsce – ryzyko i wyzwania.....	205
Grażyna Karmowska, Mirosława Marciniak: Wielowymiarowa analiza porównawcza rozwoju regionalnego Polski Wschodniej i Zachodniej.....	215
Janusz Kot, Ewa Kraska: Współpraca jako element działalności przedsiębiorstw zlokalizowanych w klastrach (na przykładzie regionu świętokrzyskiego).....	228
Andrzej Kowalczyk: Konkurencyjność przedsiębiorstw – wybrane zagadnienia.....	239
Anna Kozłowska, Agnieszka Szczepkowska-Flis: Alternatywne podejście do analizy efektów BIZ w obszarze produktywności.....	251
Anna Kozłowska, Agnieszka Szczepkowska-Flis: Rola integracji gospodarczej w kształtowaniu procesów rozwojowych – analiza w kontekście kreatywnej destrukcji.....	262
Hanna Kruk: Hipoteza rajów dla zanieczyszczeń – ujęcie teoretyczne.....	272
Anna Krzysztofek: Nowa formuła Respect Index.....	282
Justyna Kujawska: DEA jako metoda oceny niemedycejszych determinantów zdrowia.....	293
Paweł Kulpaka: Model konsumpcji permanentnej M. Friedmana a keynesowskie funkcje konsumpcji – empiryczna weryfikacja wybranych teorii na przykładzie Polski.....	303
Wojciech Leoński: Korzyści i koszty związane ze stosowaniem koncepcji CSR w przedsiębiorstwie.....	314
Józef Łobocki: Rola zakorzenienia lokalnego w warunkach gospodarki globalnej.....	323
Agnieszka Łopatka: Rozwój społeczny z rozróżnieniem płci w aspekcie wskaźnika HDI w Polsce.....	331
Aleksandra Majda: Internal determinants of competitive advantage in Polish and Italian family businesses in the time of knowledge-based economy-comparative analysis.....	341
Antoni Mickiewicz, Bartosz Mickiewicz: Analiza przebiegu i realizacji działań zawartych w IV osi „Leader” PROW 2007-2013.....	353
Anna Nowak, Agnieszka Kamińska, Monika Różańska-Boczula: Przemiarne zróżnicowanie potencjału produkcyjnego rolnictwa w Polsce.....	363
Artur Ostromięcki, Dariusz Zając, Andrzej Mantaj: Znaczenie zasobów ziemi w działalności rolniczej rolników prowadzących dodatkowo pozarolniczą działalność gospodarczą.....	373
Magdalena Ratalewska: Przedsiębiorczość w sektorach kreatywnych.....	382

Jerzy Rembeza, Grzegorz Przekota: Sezonowość bezrobocia w krajach Unii Europejskiej.....	391
Agnieszka Skoczyła-Tworek: System kontroli wewnętrznej jako strategiczna linia obrony przed ryzykiem korporacyjnym.....	400
Feliks Marek Stawarczyk: Płaca minimalna a zatrudnienie – teoria i praktyka	409
Stanisław Swadźba: 10 lat w Unii Europejskiej. Gospodarka Polski na tle pozostałych gospodarek nowych krajów członkowskich.....	419
Piotr Szajner: System regulacji rynku cukru w UE a funkcjonowanie oligopolu cukrowego w Polsce.....	431
Jarosław Szostak: Przyczynek do rozważań wokół społecznej gospodarki rynkowej.....	441
Monika Szyda: Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju handlu internetowego w Polsce.....	454
Piotr Urbanek: Programy partycypacji we własności jako narzędzie kreacji czy destrukcji wartości dla akcjonariuszy.....	464
Zuzanna Urbanowicz: Wpływ polityki pieniężnej Europejskiego Banku Centralnego na stabilność cen w strefie euro.....	473
Małgorzata Wachowska: Rola bliskości geograficznej w pozyskiwaniu wiedzy. Badanie cytowań patentowych.....	483
Tatiana Wiśniewska: Funkcjonowanie placówek medycznych w kontekście wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w świetle badań własnych.....	492
Danuta Witzczak-Roszkowska: Przestrzenne zróżnicowanie kapitału ludzkiego w Polsce.....	503
Renata Wojciechowska: Schemat wiedzy naukowej w ekonomii.....	514
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Strukturalny wymiar kapitału społecznego w Polsce.....	522
Grażyna Wolska: CSR jako współczesna koncepcja prowadzenia działalności gospodarczej. Zaangażowanie w ideę CSR przedsiębiorstw w Polsce.	533
Anna Zielińska-Chmielewska: Ocena realizacji strategii finansowych wybranych giełdowych spółek mięsnych w latach 2005-2011.....	543
Mariusz Zieliński: Koncepcja CSR z perspektywy państwa i przedsiębiorstwa.....	552
Krzysztof Zmarzłowski: Czynniki różnicujące spożycie piwa w polskich gospodarstwach domowych w latach 1999-2008.....	561

Summaries

Łukasz Abramczuk, Konrad Jabłoński, Aldona Skarżyńska: The projection of profitability of cereals and oil rapeseed depending on the level of costs of cultivation and production results.....	21
Irena Augustyńska-Grzymek: Unemployment vs. emigration of rural population on the example of Pomorze and Mazury region.....	31

Ryszard Barczyk: Significance of transformation of commercial banks for shaping the morphology of credit cycles in Poland in the years 1998-2013	44
Nicoletta Baskiewicz: Zadania właściciela procesu w kolejnych etapach zarządzania procesami.....	55
Aneta Bernatowicz: Human resource management in the process of building a construction company's human capital.....	64
Agnieszka Bretyn: Household consumption in Poland in comparison to selected European Union countries.....	74
Kazimierz Cyran, Sławomir Dybka: Distribution of products against the background of other areas of using Internet in the food sector enterprises (eg. Podkarpackie Voivodeship).....	85
Sławomir Czetwertyński: The virtualization of information goods on the example of video on demand.....	96
Magdalena Czulowska, Marcin Żekało: Costs of feeding cows in farms specializing in milk production	104
Małgorzata Deszczka-Tarnowska: Microcredit market. Polish and German framework.....	114
Grzegorz Dybowski: Economic relationships in Polish poultry meat chain ..	124
Mateusz Folwarski: Analysis of dependencies of influence of selected variables on the level of remuneration of senior management in banks in chosen countries.....	133
Artur Grabowski: The economic impact of the Winter Olympic Games. Recommendation for Poland.....	143
Aleksander Grzelak, Angelika Dziubak: Wybrane problemy rozwoju gospodarczego Meksyku na początku XXI wieku	154
Marcin Halicki, Bogusław Ślusarczyk: Analiza wpływu internacjonalizacji gospodarek na proces zarządzania portfelem	164
Anna Horodecka: Homo oeconomicus, as the basis of economics. Criticism and alternatives	183
Żaklina Jabłońska, Piotr Jabłoński: The franchise business model in small and medium-sized food stores operating in Poland.....	194
Tomasz Jasiński, Agnieszka Ścianowska: Modeling the energy market using modern forecasting methods.....	204
Michał Jurek: Business model of cooperative banks in Poland. Risks and challenges	214
Grażyna Karmowska, Mirosława Marciniak: Multidimensional comparative analysis of regional development of western and eastern Poland.....	227
Janusz Kot, Ewa Kraska: Cooperation as part of the activities of companies located in clusters (on the example of Świętokrzyskie region).....	238
Andrzej Kowalczuk: Competitiveness of enterprises. Selected issues.....	250

Anna Kozłowska, Agnieszka Szczepkowska-Flis: FDI effects on productivity. An alternative approach	261
Anna Kozłowska, Agnieszka Szczepkowska-Flis: The role of international integration in economic development. Analysis in the context of creative destruction.....	271
Hanna Kruk: Pollution heaven hypothesis. Theoretical approach	281
Anna Krzysztofek: New formula of Respect Index.....	292
Justyna Kujawska: DEA as a method for evaluating of non-medical health determinants.....	302
Paweł Kulpaka: M. Friedman permanent consumption model and Keynesian consumption functions. Empirical verification of the selected theories on the example of Poland	313
Wojciech Leoński: Benefits and costs connected with CSR in enterprises.....	322
Józef Łobocki: The role of local embeddedness under conditions of global economy.....	330
Agnieszka Łopatka: Analysis of social development, including sex indicator by Human Development Index in Poland.....	340
Aleksandra Majda: Źródła przewagi konkurencyjnej firm rodzinnych w Polsce i we Włoszech w czasach gospodarki opartej na wiedzy – analiza porównawcza	352
Antoni Mickiewicz, Bartosz Mickiewicz: Analysis of process and realization of activities implemented in IV axis “Leader” of RADP 2007-2013 ..	362
Anna Nowak, Agnieszka Kamińska, Monika Różańska-Boczula: Spatial differentiation of agriculture productive potential in Poland.....	372
Artur Ostromięcki, Dariusz Zajac, Andrzej Mantaj: The importance of land resources in non-agricultural business of farmers running additional non-agricultural business activity	381
Magdalena Ratalewska: Entrepreneurship in creative sectors.....	390
Jerzy Rembeza, Grzegorz Przekota: Seasonality of unemployment in EU countries.....	399
Agnieszka Skoczylas-Tworek: The internal control system as a strategic line of defence against corporate risk	408
Feliks Marek Stawarczyk: Minimum wages and employment. Theory and practice.....	418
Stanisław Swadźba: 10 years in the European Union. Polish economy against the background of the new member states.....	430
Piotr Szajner: Sugar market regime in the EU vs. oligopoly in Polish sugar .	440
Jarosław Szostak: Socio-economic growth as a rationale for the social market economy model.....	453
Monika Szyda: Economic determinants of e-commerce development in Poland	463

Piotr Urbanek: Long term incentives programs in the process of creation or destruction of shareholder value	472
Zuzanna Urbanowicz: Impact of monetary policy of the European Central Bank on price stability in the eurozone	482
Małgorzata Wachowska: The role of geographic proximity in knowledge acquisition. A study of patent citations	491
Tatiana Wiśniewska: Functioning of medical facilities in the context of Information and Communication Technology in the light of own research ..	502
Danuta Wiczak-Roszkowska: Spatial diversity of human capital in Poland	513
Renata Wojciechowska: Scientific knowledge scheme in economics	521
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Structural dimension of social capital in Poland	532
Grażyna Wolska: CSR as a modern concept of economic activity. CSR awareness in Poland	542
Anna Zielińska-Chmielewska: Assessment of financial strategies implementation of chosen stock meat enterprises in the period 2005-2011	551
Mariusz Zieliński: The concept of the CSR from the state and the company perspective	560
Krzysztof Zmarzłowski: Factors differentiating beer consumption in Polish households in the years 1999-2008.....	570

Anna Krzysztofek

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

e-mail: annakrzysztofek@ujk.edu.pl

NOWA FORMUŁA RESPECT INDEX

Streszczenie: Od kilku dekad odbywają się liczne debaty, prowadzone są dyskusje, a także badania w różnych dziedzinach: socjologiczne, ekonomiczne oraz nauk o zarządzaniu, nad koncepcją społecznej odpowiedzialności biznesu. Odpowiedzialność społeczna w ostatnich latach odgrywa bardzo ważną rolę. Ma wpływ na wiele dziedzin życia, a także między innymi na podejmowanie decyzji związanych z inwestowaniem. Staje się standardem obowiązującym w spółkach giełdowych na całym świecie, a także w Polsce. Celem artykułu jest przedstawienie indeksu Respect Index, inicjatywy Giełdy Papierów Wartościowych, w procesie wdrażania zasad społecznej odpowiedzialności na polskim rynku kapitałowym. Omówiona zostanie nowa koncepcja indeksu, która została zmieniona po VI edycjach od wprowadzenia indeksu. Tezą artykułu jest stwierdzenie, że spółki należące do Respect Index nie tylko wpływają korzystnie na postrzeganie ich przez społeczeństwo, ale też podnoszą wartość przedsiębiorstwa dla akcjonariuszy.

Słowa kluczowe: Respect Index, Giełda Papierów Wartościowych, społeczna odpowiedzialność biznesu.

DOI: 10.15611/pn.2014.347.26

1. Wstęp

Od kilku dekad odbywają się liczne debaty, prowadzone są dyskusje, a także badania w różnych dziedzinach: socjologiczne, ekonomiczne oraz nauk o zarządzaniu nad koncepcją społecznej odpowiedzialności biznesu [Krzysztofek 2013b, s. 109-119]. Odpowiedzialność społeczna (*Corporate Social Responsibility* – CSR) ma wpływ na wiele dziedzin życia, a także między innymi na podejmowanie decyzji związanych z inwestowaniem. CSR przenika również do elementów zarządzania organizacją. Szczególnie ważny w ostatnim czasie staje się problem stosowania zasad społecznej odpowiedzialności biznesu i zasad etyki w przedsiębiorstwach.

Dla inwestorów na rynkach finansowych odpowiednikiem CSR w zakresie inwestowania kapitałów jest koncepcja SRI – inwestowania społecznie odpowiedzialnego (*Socially Responsible Investing*). Na współczesnych rynkach finansowych

w ostatnich latach właśnie ta koncepcja ma bardzo duże znaczenie badawcze oraz wzbudza coraz większe zainteresowanie wśród inwestorów. W związku z tym CSR staje się niemal standardem obowiązującym w spółkach giełdowych na całym świecie, jak również w Polsce.

Na głównych rynkach giełdowych od lat funkcjonują indeksy społecznej odpowiedzialności biznesu [Łudzińska 2009, s. 54]: (*Dow Jones Sustainability World Indexes*, DJSI) [Krzysztofek 2013a, s. 256-260], FTSE4GOOD series, FTSE Johannesburg Stock Exchange Socially Responsible Index (JSE SRI), Sao Paulo Stock Exchange Corporate Sustainability Index (ISE), KLD Global Sustainability Index Series (GSI), Standard & Poor's India Environmental, Social and Governance Index (S&P ESG), Financial Time Stock Exchange 4 Good, Calvert Social Index (CSI). Indeksy te odznaczają się wysoką miarodajnością, w konsekwencji czego należą do najczęściej wykorzystywanych w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnej [Rogowski, Ulianiuk 2012, s. 65].

Celem artykułu jest przedstawienie indeksu Respect Index, inicjatywy Giełdy Papierów Wartościowych, w procesie wdrażania zasad społecznej odpowiedzialności na polskim rynku kapitałowym. Omówiona zostanie nowa koncepcja indeksu, która została zmieniona po VI edycjach od wprowadzenia indeksu. Tezą artykułu jest stwierdzenie, że przynależność spółki do Respect Index powoduje, że jest ona lepiej postrzegana przez społeczeństwo, a także oddziałuje to na jej wartość.

2. Respect Index

19 listopada 2009 roku Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie wprowadziła Respect Index, pierwszy indeks SRI w regionie Europy Środkowo-Wschodniej [Jastrzębska 2011, s. 20]. Jest to dobry przykład na to, że Polska chce wyjść naprzeciw inwestorom i promować kwestie związane z biznesem odpowiedzialnym społecznie na rodzimym rynku. Jego metodologię opracowały wspólnie GPW, magazyn „Forbes”, Kulczyk Investments oraz firma Deloitte Polska. Jest to Index spółek giełdowych o najwyższych standardach zarządzania, które charakteryzują się stosowaniem, uwzględnieniem czynników ekologicznych, społecznych i pracowniczych [Dziawgo 2010, s. 157].

Do badania przedsiębiorstw notowanych na GPW w Warszawie przyjęto taką definicję odpowiedzialności społecznej, zgodnie z którą jest ona strategią zarządzania i koncepcją podejścia do prowadzenia biznesu, a nie narzędziem marketingowym czy PR-owym. Respect Index jest przede wszystkim wskaźnikiem koniunktury, czyli narzędziem pozwalającym inwestorom realnie oceniać spółki i w oparciu o jego skład podejmować decyzje inwestycyjne [Anam, Szul-Skjoeldkrona, Zamościńska 2012, s. 15].

Wprowadzając projekt, giełda warszawska postawiła sobie za cel realizację kilku kluczowych założeń. Po pierwsze, uruchomienie wskaźnika śledzącego koniunkturę wśród spółek będących liderami zrównoważonego rozwoju – odpowiedzial-

nych społecznie, będącego jednocześnie podstawą do tworzenia przez inwestorów własnych portfeli inwestycyjnych. Stąd decyzja GPW o modyfikacji projektu w jego drugiej edycji i położenie większego nacisku na kryteria związane z atrakcyjnością inwestycyjną spółek. Po drugie, zachęcenie spółek publicznych do większego zaangażowania w CSR i podwyższenia standardów w tym zakresie. Po trzecie, stworzenie jednej platformy informacyjnej dla spółek i inwestorów, którzy uznają za istotne takie czynniki, jak: etyczne prowadzenie biznesu, transparentność w kontaktach z interesariuszami czy dbanie o środowisko [Anam, Szul-Skjoeldkrona, Zamościńska 2012, s. 15].

W sierpniu 2009 roku powstał pierwszy Respect Rating – narzędzie bazowe do kwalifikowania poszczególnych spółek do indeksu Respect [Krzysztofek 2013a, s. 481-494]. Spółki, w zależności od otrzymanej liczby punktów, zostały przyporządkowane do poszczególnych klas ratingowych. Te, które uzyskały najwyższe oceny (pierwszych 16), zakwalifikowano do pierwszego Respect Index [Szablewski 2010, s. 256].

3. Nowa formuła indeksu

W 2013 roku Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie po przeprowadzeniu konsultacji z uczestnikami rynku podjęła decyzję o zmianie zasad funkcjonowania projektu Respect Index.

W stosunku do sześciu poprzednich edycji uległa zmianie formuła kwalifikacji spółek do indeksu oraz częstotliwość badań (tab. 1). Zgodnie z nową formułą badanie spółek i rewizja składu indeksu (aktualizacja indeksu) jest przeprowadzana tylko raz w roku, w jego drugiej połowie. Wcześniej odbywało się to dwa razy do roku. Skład indeksu nadal jest wyłaniany spośród największych spółek giełdowych z indeksów WIG30, mWIG40 i sWIG80. Ważną zmianą jest to, iż uczestnikami indeksu mogą być również spółki zagranicznie [<http://gielda.onet.pl> dostęp: 20 lutego 2014 r.]. Zmianie nie uległy zasady obliczania samego indeksu RESPECT: nadal informacje o nim będą dostępne przez cały dzień od rozpoczęcia do zakończenia notowań.

Zasadnicze różnice dotyczą również etapu III, czyli weryfikacji, za którą odpowiada partner projektu, firma Deloitte. W VII oraz w kolejnych edycjach spółki analizowane będą z perspektywy trzech grup czynników (trzech obszarów): *environmental* (czynniki środowiskowe), *social* (czynniki społeczne) oraz *governance* (czynniki ekonomiczne). Dotyczy to pytań zawartych w ankiecie RESPECT, które zostały pogrupowane według tych trzech czynników [<http://www.odpowiedzialni.gpw.pl> dostęp: 20 lutego 2014 r.]. Bez zmian pozostaje zasada, zgodnie z którą spółki, które chcą znaleźć się w składzie indeksu, wypełniają ankietę, w której muszą zdobyć minimalny poziom punktacji, jaki powinna zdobyć firma. Obecnie jednak minimalny poziom punktacji zdefiniowany został zarówno w ujęciu ogólnym, jak i z osobna dla każdej z trzech grup czynników podlegających weryfikacji w ramach tych trzech obszarów [Kuchenbeker, Wiśniewski 2009].

Tabela 1. Porównanie poprzedniej i obecnej koncepcji RESPECT Indeksu

	Edycja od 1 do 6	Od 7 edycji
Częstotliwość badania (aktualizacja uczestników indeksu)	– co pół roku (dwa razy w roku)	– raz na rok
Skład indeksu (uczestnicy indeksu)	największe spółki krajowe z indeksów WIG30, mWIG40 i sWIG80 (spółki krajowe)	największe spółki krajowe i zagraniczne
Etap III (weryfikacja)	Spółki analizowane według podziału na pytania: 1. Strategia i zarządzanie organizacją: – polityka CSR, – system zarządzania 2. Czynniki środowiskowe: – zarządzanie środowiskowe, – materiały i surowce, – energia i woda, – odpady, – kary, – pracownicy, – rynek i klienci	Spółki analizowane z perspektywy trzech grup czynników (trzech obszarów): 1) <i>environmental</i> (czynniki środowiskowe), 2) <i>social</i> (czynniki społeczne), 3) <i>governance</i> (czynniki ekonomiczne) Podział według sektorów: 1) przemysł, 2) finanse, 3) usługi

Źródło: opracowanie własne na podstawie [<http://www.odpowiedzialni.gpw.pl> dostęp: 10 lutego 2014 r.].

Ważną zmianą jest ponadto określenie wymagań indeksu w taki sposób, aby uwzględnić również specyfikę branżową spółek. Giełda prowadzi podział sektorowy spółek, w którym wyróżnia 25 sektorów gospodarki narodowej, zgrupowanych w trzech głównych działach: przemysł, finanse i usługi. Ankieta zawiera pytania dedykowane wszystkim spółkom bądź jedynie spółkom prowadzącym określony rodzaj działalności, zgodnie z podziałem prowadzonym przez giełdę. Podział ten umożliwia obliczanie wskaźników sektorowych dla poszczególnych branż reprezentowanych na giełdzie i łatwe śledzenie koniunktury panującej w różnych sektorach gospodarki. Sektory o największym znaczeniu dla obrotu giełdowego i największej reprezentacji spółek mają swoje indeksy zwane subindeksami sektorowymi [Ankieta RESPECT Index 2013, VII edycja].

Niezmiennie w proces selekcji spółek aplikujących do indeksu zaangażowana jest firma Deloitte. W ramach przeprowadzanego audytu Deloitte weryfikuje prawdziwość informacji wynikających z wypełnionych ankiet tak, aby zapewnić włączenie w skład Respect Index jedynie podmiotów o wymaganym poziomie dojrzałości rozwiązań przyjętych w sferze czynników ESG.

Partnerzy projektu przed VII edycją przeprowadzili webinar – czyli prezentację przez Internet, dla spółek zainteresowanych udziałem w kolejnej edycji. Pozwolił on przybliżyć nowe zasady funkcjonowania projektu oraz jego zmienioną formułę.

1	2	3	4	5	6	7
						Bank Zachodni WBK SA
	Bank Millennium SA.	Bank Millennium SA	Bank Millennium SA	Bank Millennium SA	Bank Millennium SA	Bank Millennium SA
Barlinek SA	Barlinek SA	Barlinek SA				
	Budimex SA	Budimex SA	Budimex SA	Budimex SA	Budimex SA	Budimex SA
	BRE Bank SA	BRE Bank SA				
	BZ WBK SA					
Elektrobudowa SA	Elektrobudowa SA	Elektrobudowa SA	Elektrobudowa SA	Elektrobudowa SA	Elektrobudowa SA	Elektrobudowa SA
Ciech SA			Ciech SA			
		DM IDM SA	DM IDM SA			
		Fabryka Farb i Lakierów Śnieżka SA				
Grupa Lotos SA	Grupa Lotos SA	Grupa Lotos SA	Grupa Lotos SA	Grupa Lotos SA	Grupa Lotos SA	Grupa Lotos SA
						GPW SA
GRUPA ŻYWIEC SA						
ING Bank Śląski SA	ING Bank Śląski SA	ING Bank Śląski SA	ING Bank Śląski SA	ING Bank Śląski SA	ING Bank Śląski SA	ING Bank Śląski SA
				Jastrzębska Spółka Węglowa SA	Jastrzębska Spółka Węglowa SA	Jastrzębska Spółka Węglowa SA
KGHM Polska Miedź SA	KGHM Polska Miedź SASA	KGHM Polska Miedź SA	KGHM Polska Miedź SA	KGHM Polska Miedź SA	KGHM Polska Miedź SA	KGHM Polska Miedź SA
		Kredyt Bank SA	Kredyt Bank SA	Kredyt Bank SA		
	Lubelski Węgiel „Bogdanka” SA	Lubelski Węgiel „Bogdanka” SA	Lubelski Węgiel „Bogdanka” SA	Lubelski Węgiel „Bogdanka” SA	Lubelski Węgiel „Bogdanka” SA	
Mondi Świecie SA	Mondi Świecie SA	Mondi Świecie SA	Mondi Świecie SA			
		Netia SA	Netia SA	Netia SA	Netia SA	Netia SA
		PBG SA	PBG SA			
					Pelion SA	Pelion SA
		PGE SA	PGE SA	PGE SA	PGE SA	PGE SA
PKN ORLEN SA	PKN ORLEN SA	PKN ORLEN SA	PKN ORLEN SA	PKN ORLEN SA	PKN ORLEN SA	PKN ORLEN SA
PGNiG SA	PGNiG SA	PGNiG SA	PGNiG SA	PGNiG SA	PGNiG SA	PGNiG SA
			PZU SA	PZU SA	PZU SA	PZU SA
						RAFAKO SA
						Tauron Polska Energia SA
TP SA	TP SA	TP SA	TP SA	TP SA	TP SA	Orange Polska SA

Tabela 3, cd.

1	2	3	4	5	6	7
Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach SA	Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach SA	Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach SA	Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach SA	Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach SA	Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach SA	Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach SA
			Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA SA	Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA SA	Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA SA	Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA SA
Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” SA						

Źródło: opracowanie własne na podstawie [<http://www.odpowiedzialni.gpw.pl> dostęp: 10 lutego 2014 r.].

Komentując skład indeksu Respect od I do VII edycji, można zauważyć, iż 9 spółek występuje w każdej edycji rankingu, są to:

- 1) Bank Handlowy w Warszawie SA,
- 2) Elektrobudowa SA,
- 3) Grupa LOTOS SA,
- 4) ING Bank Śląski SA
- 5) KGHM Polska Miedź SA,
- 6) Polski Koncern Naftowy ORLEN SA,
- 7) Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA,
- 8) Telekomunikacja Polska SA,
- 9) Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach SA.

Przez cztery lata Respect Index ewoluował. Pierwsza edycja projektu Respect skierowana była do wszystkich spółek krajowych i wiązała się jedynie z wypełnieniem kompleksowego kwestionariusza, kolejne 5 edycji przebiegało w zmienionej formule.

1. Uczestnikami indeksu mogły zostać tylko spółki największe i najbardziej płynne, a za takie giełda uważała spółki z indeksów WIG20, mWIG40 i sWIG80.

2. Przyjęte podejście do badania odciażyło spółki, gdyż część analiz realizowana była przez giełdę (w zakresie wypełniania przez spółki obowiązków informacyjnych i przestrzegania dobrych praktyk) oraz Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych (sposób komunikacji z interesariuszami). Jedynie ostatni etap procesu weryfikacji wiązał się z potrzebą bezpośredniego zaangażowania spółek, które zobligowane były do udzielenia odpowiedzi na pytania dotyczące kluczowych zagadnień z zakresu odpowiedzialnego biznesu.

3. Zmianie uległy zasady publikacji indeksu Respect: w miejsce dotychczas publikowanych trzech wartości w ciągu dnia giełda zaczęła podawać informacje o indeksie co minutę, począwszy od momentu rozpoczęcia do zakończenia sesji.

4. Aktualizacja listy uczestników indeksu miała miejsce dwa razy w roku (od VII edycji raz w roku).

Pomimo ograniczenia potencjalnej liczby uczestników jedynie do wybranych spółek oraz podniesienia kryteriów kwalifikacji do indeksu, w drugiej jego edycji w składzie Respect Index znalazło się ponownie 16 spółek, przy czym 5 spośród nich stanowiły spółki nowe. W kolejnych edycjach liczba uczestników projektu sukcesywnie rosła, osiągając swoją emfazę w czwartej edycji, kiedy to indeks obejmował 23 spółki. Obecnie, po przeprowadzeniu siódmej edycji badania, w indeksie znajdują się ponownie 23 spółki notowane na GPW, z czego 4 nowe. W sumie przez Respect Index przewinęło się ponad 30 różnych podmiotów. Grupę tę charakteryzuje znaczne zróżnicowanie branżowe (reprezentowany jest w niej przemysł, usługi oraz finanse), własnościowe (zarówno spółki, których głównym akcjonariuszem jest podmiot zagraniczny, jak i spółki będące własnością osób fizycznych), a także pod względem lokalizacji głównej siedziby (spółki z największych ośrodków miejskich oraz małych miast i miejscowości). Kolejne odsłony projektu Respect nie tylko przyczyniły się dodatkowo do upowszechnienia idei odpowiedzialnego biznesu na polskim rynku kapitałowym (stanowiąc punkt odniesienia dla spółek notowanych na warszawskim parkiecie), ale również spotkały się w czasie z innymi działaniami ze sfery odpowiedzialnego biznesu podejmowanymi na rynku polskim, inicjowanymi zarówno przez sektor prywatny, jak i administrację publiczną [Kuchenbeker, Wiśniewski; <http://www.odpowiedzialni.gpw.pl> dostęp: 20 lutego 2014 r.].

Udziały spółek w indeksie są określane na takich samych zasadach jak w przypadku innych indeksów giełdowych, a więc pod uwagę brane są akcje w wolnym obrocie, przy czym wagi największych spółek są ograniczane do 25%, gdy liczba uczestników jest mniejsza niż 20 spółek, lub do 10% w pozostałych przypadkach [<http://www.finance.egospodarka.pl> dostęp: 20 lutego 2014 r.].

Indeksy spółek odpowiedzialnych skupiają elitarne grono podmiotów wyróżniających się działaniem według najlepszych standardów zarządzania w zakresie ładu korporacyjnego i informacyjnego, relacji z inwestorami, a także mogących poszczycić się przykładaniem najwyższej wagi do stosowania dobrych praktyk sfery obszarów czynników środowiskowych, społecznych i ekonomicznych [Kachniewski, Raczek 2011, s. 53-55] (tzw. czynniki ESG).

Respect Index obejmuje swoim portfelem spółki z Głównego Rynku GPW, działające zgodnie z najlepszymi standardami zarządzania w zakresie ładu korporacyjnego (*corporate governance*), ładu informacyjnego i relacji z inwestorami, a także z uwzględnieniem czynników ekologicznych, społecznych i pracowniczych. Trafiają do niego spółki, które przechodzą trzystopniową weryfikację prowadzoną przez GPW i SEG, w zakresie wyżej wymienionych obszarów, a także audyt prowadzony przez partnera projektu od jego pierwszej edycji – firmę Deloitte [Kuchenbeker, Wiśniewski 2013].

4. Podsumowanie

Od momentu pierwszej publikacji indeksu Respect jego wyniki są bardzo dobre w porównaniu do innych indeksów giełdowych. Od publikacji 19 listopada 2009 roku do końca listopada 2013 roku stopa zwrotu indeksu wyniosła 72% [<http://www.csrinfo.org/pl> dostęp: 20 lutego 2014 r.].

Bardzo ważne jest jednak postrzeżenie uczestników Respect Index przez zewnętrznych obserwatorów i same spółki. To właśnie w ich ocenie znalezienie się w tej grupie umacnia reputację podmiotu działającego w sposób odpowiedzialny. Ponadto zakwalifikowana spółka zyskuje w oczach inwestorów zagranicznych i krajowych, ponieważ wspiera swoje starania skierowane na obniżanie postrzeganego przez kontrahentów poziomu ryzyka związanego z faktem współpracy ze spółką, a także przystępuje do grona spółek giełdowych aspirujących do roli liderów odpowiedzialnego biznesu w Polsce [<http://www.odpowiedzialni.gpw.pl> dostęp: 20 lutego 2014 r.].

Krótki okres jego funkcjonowania nie pozwala zweryfikować, w jakim stopniu dobre wyniki są efektem zainteresowania koncepcją odpowiedzialnego inwestowania, a jaki jest wpływ czynników koniunkturalnych. Natomiast wprowadzenie Respect Index spowodowało zainteresowanie tematem CSR na warszawskim parkiecie. Tworzenie indeksu będzie na pewno impulsem dla wielu spółek do rozpoczęcia raportowania działań CSR, które do tej pory były podejmowane, ale spółka nie dokonywała okresowych podsumowań w formie raportu [<http://www.seg.org.pl> dostęp: 20 lutego 2014 r.].

Opinie przedstawicieli spółek, które są uczestnikami Respect Index, wyraźnie wskazują, że proces ten przynosi same korzyści. Wdrożenie poszczególnych praktyk jest źródłem satysfakcji wszystkich interesariuszy, zarówno pracowników, właścicieli – akcjonariuszy, jak i klientów spółki, co w efekcie skutkuje wzrostem wartości przedsiębiorstwa. Uczestnikami indeksu są spółki różnych branż, zatem Respect Index jest otwarty dla wszystkich spółek, tak jak sama giełda [Anam, Szul-Skjoeldkrona, Zamościńska 2012, s. 16].

Po siedmiu edycjach projektu można powiedzieć, że założenia wprowadzenia indeksu zostały w pełni zrealizowane. Każdorazowo ogłoszenie wyników kolejnych edycji ma miejsce podczas uroczystej gali i jest okazją do publicznej prezentacji spółek, uczestników indeksu. Uzyskanie statusu uczestnika Respect Index jest często wykorzystywane przez spółki w ich kampaniach wizerunkowych czy w bezpośrednich kontaktach z interesariuszami. Spółki, które poddają się badaniu ankietowemu i jego weryfikacji, mają możliwość szczegółowego zapoznania się ze swoimi wynikami, ale także są pozycjonowane w relacji do przeciętnej i liderów takiego zestawienia. W efekcie każda ze spółek otrzymuje listę rekomendacji, dzięki której może zidentyfikować obszary wymagające naprawy i dalszego rozwoju. Spółki, które stale podnoszą swoje standardy, w zakresie ocenianych kryteriów zyskują wymierne korzyści, wyrażane przez silniejszą identyfikację pracowników z firmą i ich zaangażowanie w realizowane zadania.

Rozpoczęcie przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie pierwszego na polskim rynku kapitałowym projektu klasyfikacji spółek pod względem stosowania dobrych praktyk wraz z uwzględnieniem w swojej działalności biznesu odpowiedzialnego społecznie potwierdza, że spółki zakwalifikowane do portfela indeksu Respect Index są bardziej atrakcyjne pod względem inwestycyjnym niż spółki z innych indeksów giełdowych. Wprowadzenie indeksu z pewnością oznacza pozytywny przełom dla idei CSR w polskiej praktyce gospodarczej i na rynku kapitałowym. Respect Index jest w fazie ciągłego rozwoju, jednak od samego początku wyprzedza inne indeksy giełdowe, umożliwił stworzenie rankingu graczy odpowiedzialnych społecznie.

Uruchomienie pierwszego na polskim rynku kapitałowym projektu klasyfikacji spółek odpowiedzialnych społecznie wraz z obliczaniem indeksu jest istotnym krokiem w procesie kształtowania nowych idei oraz rozwiązań funkcjonujących na najbardziej rozwiniętych rynkach kapitałowych na świecie. Sądząc po szybkim rozwoju indeksu, wydaje się kwestią czasu, kiedy Respect Index stanie się jednym z ważniejszych mechanizmów napędowych warszawskiego parkietu.

Literatura

- Anam L., Szul-Skjoeldkrona E., Zamościńska E., 2012, *Jak zyskać na odpowiedzialności? CSR w strategiach spółek giełdowych. Przewodnik dla CEO i executive*, CSRinfo, Warszawa.
- Ankieta RESPECT Index 2013, VII edycja.
- Dziawgo L., 2010, *Zielony rynek finansowy. Ekologiczna ewolucja rynku finansowego*, PWE, Warszawa.
- <http://gielda.onet.pl/kolejna-edycja-Respect-index-w-nowej-formule,18726,5518868,1,news-detail> (12.02.2014).
- <http://www.csrinfo.org/pl/wiadomosci/4278-znamy-nowy-sklad-Respect-index> (12.02.2014).
- <http://www.finance.egospodarka.pl/103290,GPW-RESPECT-Index-powiekszony-o-4-spolki,1,63,1.html> (12.02.2014).
- http://www.odpowiedzialni.gpw.pl/aktualnosci&ph_main_content_start=show&ph_main_content_cmn_id=1106 (12.02.2014).
- http://www.seg.org.pl/artykuly/k1,109,biblioteka_seg/id,820,spoleczna_odpowiedzialnosc_biznesu_na_ryнку_kapitałowym.html (12.02.2014).
- Jastrzębska E., 2011, *Jak uczyć o społecznej odpowiedzialności i zrównoważonym rozwoju*, Forum Odpowiedzialnego Biznesu.
- Kachniewski M., Raczek M., 2011, *Spoleczna Odpowiedzialność Biznesu na rynku kapitałowym*, [w:] *Odpowiedzialne inwestycje kapitałowe*, R. Sroka (red.), Pracodawcy RP, Warszawa.
- Krzysztofek A., 2013a, *RESPECT Index – inicjatywa Giełdy Papierów Wartościowych w procesie wdrażania zasad społecznej odpowiedzialności na polskim rynku kapitałowym*, [w:] *Być, mieć czy władać*, W. Czakon, M. Wojewoda (red.), Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, nr 49/2013, Poznań.
- Krzysztofek A., 2013b, *Indeksy giełdowe spółek prowadzących działalność społecznie odpowiedzialną*, [w:] *Kryzys finansowy a przyszłość Unii Europejskiej*, J. Stacharska-Targosz, J. Szostak (red.), Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, nr 48/2013, Chorzów.
- Krzysztofek A., 2012, *Spoleczna odpowiedzialność biznesu – ujęcie teoretyczne*, [w:] *Przegląd prawnno-ekonomiczny*, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Nr 20 (3/2012), Stalowa Wola.

- Kuchenbeker J., Wiśniewski T., 2009, *RESPECT Index w nowej odsłonie*, Parkiet, 26-27.10.2013.
- Łudzińska K., 2009, *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstw i jej wpływ na budowę wartości*, [w:] *Migracja kapitału w globalnej gospodarce*, A. Szablewski (red.), Difin, Warszawa.
- Rogowski W., Ulianiuk A., 2012, *Spolecznie odpowiedzialne inwestowanie (SRI) – próba charakterystyki. Część III: Efektywność inwestycji społecznie odpowiedzialnych (SRI)*, Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Zeszyt Naukowy 114, Warszawa.
- Szablewski A., 2010, *Zmienność rynków a wartość przedsiębiorstw*, Poltext, Warszawa.

NEW FORMULA OF RESPECT INDEX

Summary: In the modern financial markets over the past years the concept of Corporate Social Responsibility has been of scientific significance and raised more and more interest among investors. Owing to that CSR is becoming almost a standard in stock exchange listed companies both in the foreign countries and in Poland. The purpose of the article is to present Respect Index which is an initiative of Stock Exchange in the process of implementing the principles of social responsibility on the Polish capital market. The paper discusses the new concept of the index, which was amended after VI editions since the introduction of the index. The thesis of the article is a statement that companies listed in Respect Index are not only perceived by the society in a positive way, but also raise the company value for shareholders.

Keywords: Respect Index, Warsaw Stock Exchange, Corporate Social Responsibility.